

HISTORIER

SOM DET FÆLLES TREDJE

I supervisionsprocessen kan historiefortælling indgå som 'det fælles tredje'. Historierne frigør og skaber en inspiration, der rækker ud over supervisionsrummet.

Historier i supervision må betragtes som supplement til den mere direkte dialog, og historierne bringes frem som noget fælles tredje mellem supervisor og supervisand eller mellem supervisand og supervisionsgruppe, idet brug af historier kan anvendes både i individuel supervision og i gruppesupervision.

Når vi anvender det fælles tredje, historien, sættes supervisanden i en friere position i forhold til at afkræfte eller bekræfte det, som foregår i en dialog, og supervisanden kan muligvis lade sig inspirere bredere, hente mere viden, opbakning, flere facetter fra historien. Både historier og metaforer har en tendens til at være langtidsholdbare og være en løbende kilde til inspiration for supervisanden, og historier kan, hvis de rammer præcist, række langt ud over supervisionsrummet.

Historier opererer på mange planer og kan også være en kommentar til forskellen mellem det levede liv og det fortalte liv. *Det levede liv* kommer frem, når supervisanden taler klientens stemme, og supervisionsgruppen får et indblik i, hvad der er på spil i relationen mellem supervisanden og klienten. *Det fortalte liv* er supervisandens måde at tale om og fortolke sin praksis på.

Mennesker skaber uafbrudt historier, og det at skulle forklare, hvorfor historier er vigtige, er næsten som vandrehistorien om de to fisk, hvor den ene spørger: "Hvad er vand?" og den anden svarer: "Det ved jeg ikke, det er der bare!"

Supervisionsmetoden er inspireret af bl.a. hypnoterapi, psykodrama og narrativ terapi. Der skabes historier i forhold til det

materiale, som supervisanden selv bringer frem. Historierne kan være rettet mod klienter eller gruppers problematik eller mod supervisandens egen proces i arbejdet. Jeg skelner mellem selvførelse, som er supervisandens fortælling ud fra dennes praksis, og historier, som bliver kreeret i forhold til supervisionsmaterialet.

I en tidligere artikel i *Psykolog Nyt* har jeg gennemgået en model for opbygning af historier. Her vil jeg fokusere på, hvordan historier kan indgå i en supervisionsproces. (1)

At sætte scenen

Supervisor er garant for, at der oparbejdes en anerkendende atmosfære, hvor supervisanden kan italesætte væsentlige spørgsmål, oplevelser og overvejelser. Supervisor sætter scenen til supervision, hvilket betyder at sikre en tryk kontekst med klare spilleregler i forhold til positioneringen supervisor, supervisand og supervisionsteam. (2) Først og fremmest inviteres supervisandens foretrukne fortælling frem, så vi kan møde supervisandens version af virkelighed, få fornemmelse af supervisandens fokus og optagethed og få et indblik i, hvilken person der taler her. Supervisor lytter efter historien, som den fortælles, og lytter efter historierne rundt om historien for at finde de ressourcetemaer, som er på spil.

Arbejds måden med inspiration fra Milton H.

ILLUSTRATIONER: HENNING CHRISTENSEN

- ▶ ▶ ▶ Erickson lægger vægt på, at supervisor ikke tolker klientens materiale fra interviewet men selvfølgelig vægter dele af materialet som udgangspunkt for en metafor eller historie.

Tørresnoren

Supervisanden tilbydes en position hvor supervisor og supervisionsgruppens medlemmer hænger ideer og historier op på "en tørresnor", og supervisanden vælger selv, hvad han tager ned.

Supervisanden er hovedperson i supervisionen og har derfor retten til at afgøre, hvad en historie kan bruges til, og har også suverænt ret til at tage ned fra tørresnoren, hvad der inspirerer eller siger vedkommende noget, uanset hvilken vægt supervisor eller supervisionsgruppen vil tillægge de forskellige ideer og historier. I øvrigt forhandles virkeligheden konstant mellem medlemmer af en lokal kultur, også i en supervisionsgruppe.

I ordet forhandling ligger, at vi både skabes i de historier, andre fortæller om os, og i de fortællinger, som vi søsætter om os selv. I supervisionsprocessen skabes vi både i de historier, som gives til os ud fra det, vi har fremlagt i en supervision, og vi skabes i de fortællinger, vi laver i en supervision om vore arbejdsprocesser, og som forhandles/anerkes af supervisionsgruppen.

Det er også vigtigt for supervisor at forholde sig til stemningen i supervisionsgruppen, da den bestemmer, i hvilket omfang der sker anerkendelse af supervisanden. Deling fra teamet af fortællinger fra egen praksis er med til at fremme en anerkendende atmosfære.

Supervisandens udtalelser i interviewet kan betragtes som en fortælling, som inspirerer supervisor og gruppen til at give historier tilbage til supervisanden. I vellykkede supervisioner vil disse historier flette sig sammen med supervisandens fortælling, idet supervisanden vil lade sig bevæge af de dele af supervisionshistorierne, som han kan knytte an til. Dele som på en gang møder og udfordrer hans version af virkeligheden og dermed hans praksis og fremmer nye fortællinger fra supervisanden, så det kan blive en uendelig proces af historieffletning eller af udviklingen af et egentligt fælles tredje.

En historie er ikke et færdigt produkt, men derimod en samling muligheder holdt sammen af historiens ramme. Ligesom

en kunstlær kan vende tilbage til et billede og stadig blive beriget, findes der mange nuancer og lag i historierne, som måske netop gør nogle af dem langtidsholdbare. Supervisorer filtrerer historierne og metaforerne gennem deres personlighed og i forhold til de aktuelle arbejdsmæssige og kulturelle kontekster, som de indgår i. Det ses ofte, at det ikke er historien i sig selv, supervisanden tager til sig, men at inspirationen kommer til at ligge i den bevægelse i form af nye tanker og dermed nye praksismuligheder, som supervisanden selv spontant kreerer ved at lytte til historien.

Når vi betragter menneskers fortællinger om egen praksis og eget liv som i evig bevægelse i mødet med andre og deres fortællinger, må vi som supervisorer have den ydmyge holdning, at vi ikke kan påvirke eller styre andre i bestemte retninger, men at der muligvis i vore historier kan være "noget" – ord, temaer, stemninger – som supervisanden lader sig bevæge af i sin egen forløbende fortælling i forhold til problemstillingen, som der er søgt supervision i forhold til.

I supervisionen er en del af supervisors fokus at hjælpe supervisanden til at få så mange farvenuancer som muligt på den faglige palet, og supervisor vil derfor være særlig lydhør over for de fortællinger eller dele af fortællinger, som supervisanden bliver begrænset af i sin faglige udviklingsproces, så disse kan blive udfordret via spørgsmål.

To eksempler

Her følger to eksempler på brug af historier i supervision. Den første omhandler:

Ballonsælgeren i Tivoli:

Supervisanden, som er konsulent for opholdssteder, havde fortalt om sin stressede arbejdssituation med at have en oplevelse af "at have alt for mange bolde i luften." Da der kun var kort tid tilbage af den fælles gruppesupervisionstid, foreslog jeg, at jeg kunne fortælle en historie, og at supervisanden kunne få en opfølgende supervision ved vores næste supervisionsmøde på arbejdspladsen en måned senere. Følgende lille historie blev kreeret spontant og senere skrevet ned:

"Der findes bolde i luften, og inde i Tivoli er der en ballonsælger. Hvert eneste år står han på pladsen foran koncertsalen med sit kæmpestore bundt balloner i alle slags farver og faconer,

I supervisionen er en del af supervisors fokus at hjælpe supervisanden til at få så mange farvenuancer som muligt på den faglige palet

og jeg har lagt mærke til, at han kan give dem kortere eller længere line, alt efter hvilken ballon han skal have fat i.

Forestil dig, at du har dit eget bundt balloner med alle mulige slags farver og tekster og mellem dem findes én, som er hel blank, som du selv kan give farve, tekst eller blot lade den være, som den er.

Hvert år tager jeg i Tivoli med mine børn, og jeg kan ikke huske, om det var sidste år eller forrige, at jeg blev helt urolig, da jeg så ballonerne og ikke kunne få øje på ballonsælgeren, mens jeg kiggede mig hurtigt omkring.

Han var åbenbart gået, og pludselig fik jeg øje på, at ballonerne – hele bundtet – var surret fast på en stang med en sjov anordning foroven, en slags krog nærmest. Pyh, det var en lettelse, og egentlig er det jo klart, at ballonsælgeren ikke kan stå der fra morgen til aften, dag efter dag i al slags vejr.”

Efterfølgende en måned senere fortalte konsulenten, at historien havde været hjælpsom i forhold til at håndtere arbejdspresset, og hun havde i øvrigt ikke brug for at gå nærmere ind i en supervisions processen omkring det.

Supervisanden fortæller flere måneder senere, at hun jævnligt bruger historien, når arbejdspresset bliver stort: ”Så husker jeg på den, og den giver også altid en masse refleksioner”. Historien sætter en ramme, som giver anledning til andre refleksioner, måske lidt mere på metaplanet end hverdagsrutinerne lægger op til. Historierne bliver vores mulighed for en slags selvsupervision, hvor vi ”læner os lidt tilbage” og ser problemstillingerne på en afstand ”med historiens briller”.

Det andet eksempel på brug af historier i supervision er:

Historien om den lille, fine knap:

I en supervisionsgruppe af pædagoger, som havde svært ved at lytte til hinanden og i høj grad afbrød hinandens fortællinger med forudfattede meninger om, hvad den anden ville fortælle, valgte jeg som supervisor at styre supervisionsprocessen indirekte ved at fortælle følgende historie:

”Der sidder en lille, fin knap og skinner på en jakke. Den ▶ ▶ ▶

► ► ► spejler sig i andre knapper på jakker, den møder. Den spejler sig i limousiner med blankpolerede ruder, i lysekronerne i de fine sale, i modehusenes store spejle. Jakken tilhører vist en kvindelig minister.

Knappen gror en utilfredshed. Den vil se mere, den fornemmer, at der findes andre verdener, hvor jakken ikke kommer, for den hører jo, at ministeren siger, at jakken er for fin, når hun skal ud og besøge børnehjem og boreplatforme.

Knappen er både utilfreds og nysgerrig og har opdaget, at den selv har en lille skarp kant på bagsiden, så den begynder at gnave i tråden, og en skønne dag lykkes det, knappen falder af, da ministeren er på vej ned ad en stor trappe.

Den triller livligt hen ad fortovet, mens den mærker en ny frihed. Det varer dog ikke længe, inden knappen begynder at føle sig truet af en stor støvle, som kommer lige mod den. Jeg bliver knust, når den at tænke, inden den mærker et vældigt luftstød, da støvlen rammer lige ved siden af den. Senere sparker nogen til knappen, og en hund tager den i munden og løber af sted over en bro, taber så knappen som ruller i sikkerhed i hjørnet ved en trappesten. Der ligger den rigtig længe og får rig lejlighed til at kede sig. Livet synes det samme og det samme, en evig gentagelse fra dens hjørne.

Så en dag kommer et par røde sko tæt på knappen, og en lille pige bøjer sig ned og samler knappen op. Den føler sig helt snavset og meget undseelig, indtil pigen har pudset den af i et hjørne af sin nederdel. "Hvor er den flot!", udbryder hun. Om aftenen ligger knappen sammen med en masse andre knapper af alle slags på et stort bord, og pigen lægger dem op i forskellige mønstre, som hun ændrer og retter på, indtil hun tilfreds går i seng.

Om natten begynder en livlig samtale mellem knapperne om, hvad de har set, hvor de har været, og den lille skinnende knap bekræftes i, at verden er stor og sammensat, fuld af muligheder. Næste dag er søndag, og hele dagen syr pigen knapperne op i flotte mønstre på et stort sjal. Knappen søger for at sno sig lidt, da den skal sys fast, og da pigen jo syr med let pighånd, får den en vis line at være i.

Sjalet er en gave til pigens moster. Hun er med i en danse-trup, som turnerer i hele verden. Knappen sidder på sin trygke plads i sjalet og ser det hele, mens tråden er lang nok til, at den kan få sin nysgerrighed stillet, og det gør slet ikke noget,

at de er mange knapper sammen, for den lille skinnede knap er kommet til at holde uendelig meget af alle de historier, den hører om natten, når knapperne udveksler hvad de har set, hver fra sin position på sjalet."

Historien blev fortalt som indledning på en gruppesupervision og blev ikke nærmere analyseret eller drøftet, inden vi gik i gang med dagens supervisions materiale. Gennem en historie har supervisor mulighed for at adressere et tema. Gruppen udviklede sig efterfølgende til at være mere rummende indbyrdes og udtrykke mere respekt for forskellighed, hvilket historien så ud til at medvirke til sammen med træning i gruppesupervisionsmetoder, hvor en del af træningen jo består i at lytte mere til hinandens fortællinger, end det ofte praktiseres i den pædagogiske virkelighed med et højt hverdagstempo. I den hypnoterapeutiske tradition ville man sige, at historien har lavet en indirekte kommentar til gruppens måde at fungere på, og at der er et indpakket budskab om værdien af forskellig positionering i knapperne livlige natlige samtaler.(3)

Opsummering

I interviewet inviteres supervisandens selvfortælling frem. Der lyttes både til historien, som den fortæller, og til historierne rundt om historien. Enhver supervisand har mange forskellige selvfortællinger ud over den foretrukne, og alle disse fortællinger bidrager til at give materiale til at kreere historier ud fra, som forholder sig til problemstillingen, inkluderer ressourcer og har en orientering mod fremtiden.

Supervisor kan selv fortælle, skrive eller sende en historie til supervisanden, og nogle supervisander kan inspireres til at producere metaforer eller digte en historie, ofte sker dette spontant.

Supervisor kan invitere en supervisionsgruppe til at give feedback på flere forskellige måder. Eksempler:

1. Selvoplevede fortællinger, som kan understøtte alternative fortællinger for supervisanden, fx hverdagsfortællinger, kliniske eksempler eller fortællinger fra egen praksis.
2. Metaforer og historie fragmenter til supervisanden.
3. Længere historier til supervisanden ud fra supervisandens fortælling, efterhånden som supervisionsgruppen får træning i at kreere supervisions historier.
4. Skriftlig narrativ feedback om egen bevægelse via super-

REFERENCER:

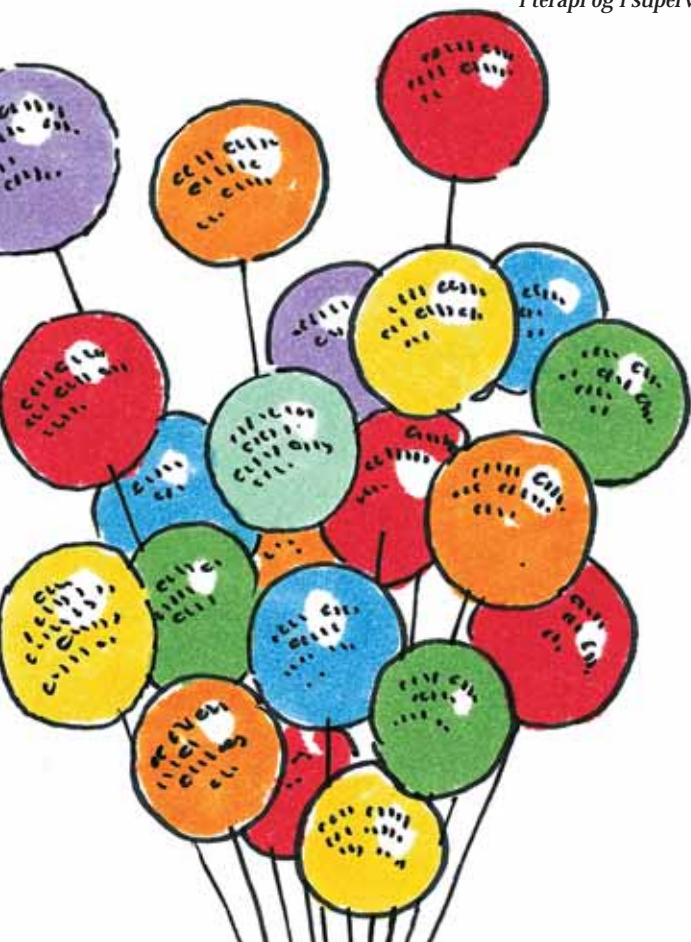
- (1) Grethe Bruun: "Hypnoterapi – de helende historier" Psykolog Nyt 16, 2004.
- (2) Inspiration fra kurser 1994-2005 med Eva Røine, norsk psykodramatiker og psykolog og grundlægger af Norsk Psykodrama Institut.
- (3) Inspiration til indirekte arbejds metode fra kursusdage 1998-2005 med psykolog Maureen Røpke.
- (4) Michael White: "Re-Authoring lives: Interviews and Essays" Dulwich Centre Publications, Adelaide 1998.

visionen ud fra spørgsmålene: Hvad blev du særligt optaget af i supervisandens fortælling? Hvilke billeder eller historier dukkede op hos dig? Hvor blev du bragt hen i forhold til din egen praksis? (4)

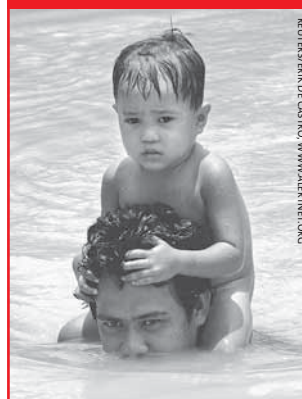
Som supervisor er det allervigtigste i forhold til supervisanden at være nærværende til stede i kontakten, og det at bruge historier i supervision er et supplement til den dialog, som i øvrigt finder sted i supervisionsprocessen.

En zen-mester spørger: Hvordan bevarer man en regndråbe? Svaret lyder: Ved at lade den løbe ud i havet! Dette kunne også være en historie om vores selvfortælling. I mødet med andre selvfortællinger og historier i supervisionen, kan vi blive mere klar på vores egen fortælling og se dens afgrænsning, eller vi kan give slip på dele af selvfortællingen, så den forvandles gennem mødet.

*Grethe Bruun, privatpraktiserende psykolog.
Arbejder med supervisionskurser og
supervisionsgrupper samt historier
i terapi og i supervision*

Red liv i tre timer

REUTERS/BRUNO DE CASTRO. WWW.ALEPHNET.ORG

Bliv indsamler søndag
d. 2. oktober kl. 11-14

Meld dig på
70 100 000 eller
www.indsamler.dk

Dansk Røde Kors